

Akvileja. Grof Karol Lanckoroński je spisal monumentalno knjigo o oglejski patriarhalni cerkvi.

Svatopluk Čech, najboljši češki epik in prozaist, je dne 21. februarja obhajal svojo šestdesetletnico. Njegovih zbranih spisov je izšlo 20 zvezkov. Čech ni kakor Vrchlický genialni pesnik - improvizator, ampak pesnik-filozof, ki je pri vsi bogatosti in različnosti pesniške tvorbe ostal zvest sebi in svojim idealom. Življenje njegovo je življenje samotarja, posvečeno domovini in lepoti; izogiba se družbi in vsa odlikovanja in časti dosledno odklanja. Leta 1890. je odklonil členstvo češke akademije, l. 1895. častno meščanstvo mesta Prage in državnozborni mandat. V Čechu je popolnoma vtelesen ideal Čeha iz let šestdesetih - Čeha ponosnega in vendar skromnega in neupogljivega, ki ne išče ne dobička ne slave.

Fr. Št.

Ladislav Quis, češki odvetnik, pesnik in pisatelj, je 5. februarja dovršil svojo šestdesetletnico. Quis je eden izmed redkih literarnih pojavov, v katerih praktično delo življenja ni zadušilo sveže, srčne in dosledne ljubezni do književnosti. Iz svoje odvetniške pisarne v preloučskem zatišju pošilja Quis prav često v svet nove knjige. L. 1883. je izdal zbirko balad, ki so poleg balad Erbenovih in Nerudovih najboljše v češkem slovstvu. V baladi in liriki Quisovi se kaže globoko znanje češkega narodnega duha. Razen zbirke balad je izdal Quis pesniške knjige: „Třešně“, „Hloupý Honza“, „Pisničky“ in „Posvicenská mše“. Quis je tudi spreten prelagatelj iz tujih književnosti; prevzel je Goethejeve balade in „Ifigenijo“, Gozzijevo komedijo „Hlasité tajemství“, Derouletovega „Hetmanna“, II. del „Fausta“, lirične pesni Koljцова in posebno dobro izbrane narodne balade škotske. Prvo mesto v češkem slovstvu ima Quis kot izdajatelj spisov starejših čeških pisateljev kot literarno-zgodovinski komentator. Z veliko hvaležnostjo so Čehi sprejeli tudi Quisovo knjigo (2 zvezka) „Kniha vzpomínek“ (1902), v kateri pisatelj riše češke družabne in književne razmere v Pragi in na deželi od petdesetih let do začetka sedemdesetih let preteklega stoletja.

Aněžka Schulzová, pisateljica libret za Fibichove opere „Heda“, „Sárka“, in „Pád Arkuna“, je dne 4. novembra v Pragi umrla po daljšem trpljenju. A. Schulzová je hči pred nedavnim umrlega pisatelja in češkega časnikarja Ferdinanda Schulza (gl. „Dom in Svet“ 1905. št. 4.). Njeno ime je znano iz mnogih književnih študij, gledaliških ocen in prevodov iz tujih slovstev; njeni prevodi iz Anatola France, G. Brandesa in dr. se odlikujejo po natančnosti in jezikovni čistoti.

Ludevít Štúr. 12. januarja je minilo 50 let po smrti slovaškega pesnika, jezikovega reformatorja in politika, Lud. Štúra. Z imenom tega moža, ki je šele 41 let star umrl, ker se je ponesrečil na lovu, je zvezana zgodovina ločitve pismenega jezika slovaškega od književnega jezika češkega. V ti zgodovini je zelo pomembno leto 1844. Štúrov namen je bil

plemenit. Štúr je bil rojen politik in baš v ti dōbi so Mažari hoteli stvoriti svojo enotno državo in celi Slovaški vsiliti mažarščino. Nevarnost je bila velika in zбоk tega je bilo treba enote. Z enotnim pismenim jezikom je Štúr nameraval združiti katoliško stranko s protestantsko ter obenem zbuditi v slovaškem plemstvu narodni ponos in narodno zavednost. To sta bila glavna vzroka, zakaj je Štúr hotel imeti samostalno slovaščino. Novi pismeni jezik (podkarpatsko narečje nitransko) se je hitro vdomačil. Dne 27. avgusta 1844. je društvo „Tatrín“ sprejelo novo slovaščino in drugi letnik Hurbanove „Nitry“ za l. 1845. se je že javno ločil od Čehov. 1. avgusta 1845 je izšla prva številka „Slovenských národních novin“ in „Orla tatránskega“ -- ločitev je bila dovršena. Četudi se pisatelji izpočetka niso strinjali v pravopisu, so vendar veliko pripomogli k razširjenju „novega jezika“ burni dogodki l. 1848. in 1849., v katerih je

Svatopluk Čech.

Slovaško poslalo poseben oddelek prostovoljcev zoper revolucijsko armado mažarsko. V dōbi reakcije so zopet hoteli na Slovaško vpeljati pismeno češčino, ali zama: „umaknila se je zopet slovaščini, za katero je v šestdesetih letih profesor Hattala spisal znanstveno slovnico -- in sedaj nihče niti ne misli na zopetno združenje obeh književnosti -- češke in slovaške.

Kito Šívela. Lužiški Srbi so 21. februarja obhajali sedemdesetletnico zaslužnega in najbolj popularnega rodoljuba, Kristijana Šivele, urednika „Brani-borskega Časnika“. Malokdo zna za ljudstvo tako pisati kakor Šívela. Da je Šívela rojen časnikar za ljudstvo, se je pokazalo takoj izpočetka njegove uredniške delavnosti. Poprej je „Časnik“ životaril, imel je komaj 100 naročnikov; za Šívelovega uredništva takoj prvo leto se je število naročnikov štirikrat povečalo. Šívela ni samo urednik „Časnika“, ampak tudi marljivo deluje na književnem polju za ljudstvo